

Lausunto
10.6.2026

Taina Vallander, johtaja
taina.vallander@sttk.fi

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto HaV 11.6.2026 klo 12.30
Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko, VNS 12/2025 vp

STTK:n keskeiset viestit:

- STTK pitää tärkeänä selonteon tavoitetta paikkaperustaisen politiikan kehittämisestä.
- Selonteko kuvaa hyvin monipaikkaisuutta sekä maaseutumaisten alueiden elinvoiman merkitystä koko Suomelle huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmat huomioiden.
- Selonteon suositusten vieminen täytäntöön on varmistettava riittävin kuntien ja hyvinvointialueiden sekä valtionhallinnon resurssein.
- Osaavan työvoiman saatavuus edellyttää sekä ammatillisen että korkeakoulutuksen riittävää alueellista verkostoa.
- Erityisesti huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden kannalta kriittisten alojen, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen koulutetun henkilöstön saatavuus on turvattava koko maassa. Koulutetun henkilöstön määrä ja saatavuus korreloi suoraan palveluiden laadun ja saatavuuden kanssa.
- Mobiiliverkkoyhteyksien kehittäminen ja tiestön korjausvelan purkaminen ovat välttämättömiä alueellisen elinvoiman sekä huoltovarmuuden varmistamiseksi.
- STTK pitää kannatettavana parlamentaarisen työn käynnistämistä valtakunnallisen alueiden eriytymisen ratkaisu- ja sopeutumiskeinojen löytämiselle. Maaseutupoliittisen neuvoston roolia tulee selkiyttää. Kansallista EU-rahoituksen koordinaatiota on kehitettävä.

Paikkaperusteisen politiikan kehittäminen tärkeää

Valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon tavoite on edistää paikkaperustaisen politiikan ja kehittämisen toteuttamista. STTK pitää tavoitetta erittäin tärkeänä. Selonteko kuvaa hyvin monipaikkaisuutta sekä maaseudun ja maaseutumaisten alueiden elinvoiman merkitystä koko Suomelle turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmat huomioiden. Aluekehityksen yhdenvertaisuuden sekä huoltovarmuuden riskit on arvioitu realistisesti ja ennakkoiden.

Selonteon suositusten vieminen täytäntöön on varmistettava myös riittävin kuntien ja hyvinvointialueiden resurssein.

Osaavan työvoiman saatavuus edellyttää koulutuksen saavutettavuutta

Selonteossa on todettu havaittu koulutustason nousu, mutta edelleen maaseudun kaupunkiseutuja matalampi koulutusaste. Ammatillisten oppilaitosten merkitys tunnistetaan ankkuri-instituutioina alueen elinvoiman kehittämiseksi. Koulutuksen saatavuus on keskeistä alueiden väestön, työ- ja elinkeinoelämän koulutus- ja osaamistarpeiden täyttämiseksi.

Oppilaitosten määrän väheneminen on tunnistettu riskitekijäksi alueelliselle koheesiolle ja kehitykselle. Se on riskitekijä myös huoltovarmuudelle. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstön valtakunnallinen riittävyys edellyttää pääsyä koulutukseen eri puolilla Suomea.

STTK haluaa korostaa, että ammatillisen koulutuksen saatavuuden lisäksi myös korkeakoulutuksen valtakunnallinen saavutettavuus on keskeinen työelämän osaamistarpeita varmistava tekijä. Erityisesti ammattikorkeakouluverkoston valtakunnallisuus on turvattava, jotta työelämän kiihtyviin osaamistarpeisiin vastaaminen on mahdollista koko maassa. Työelämän muutos on nopeaa teknologisen kehityksen kiihtyessä. Korkeakouluverkostolla on keskeinen merkitys myös työuran aikaisen osaamisen varmistamisessa. Koulutetun henkilöstön määrä ja saatavuus eri puolilla Suomea korreloi suoraan palveluiden laadun ja saatavuuden kanssa.

Infrastruktuurin kehittäminen välttämätöntä huoltovarmuudelle

Selonteossa kuvataan mobiiliverkkoyhteyksien saatavuuden, kattavuuden ja riittävän nopeuden merkitystä. Asian turvallisuuspoliittisen merkityksen lisäksi sillä on erityisen suuri merkitys alueiden elinvoimalle ja elinkeinoille, kuten maa- ja metsätalousyrittäjille, mutta myös digitaalisten palveluiden hyödyntämiselle kaiken kaikkiaan. Lisäksi heikot tietoliikenneyhteydet uhkaavat palveluiden saavutettavuutta esimerkiksi hätä- ja uhkatilanteissa. 3G-verkon alasajon myötä kuuluvuus on heikentynyt haja-asutusalueilla ja niiden ulkopuolella, erityisesti itäisessä Suomessa.

Myös tieverkon korjausvelka aiheuttaa haasteita niin saavutettavuudelle kuin palveluiden turvaamiselle, huoltovarmuudelle ja turvallisuudelle. Pääväylät ovat palvelutason kannalta keskeisessä roolissa, mutta huomiota on kiinnitettävä myös muiden väylien kunnossapitoon. Alempiasteisen tieverkon ja rataverkon kunto sekä kapasiteetti ovat keskeisiä ja korjausvelka on kasvanut erityisesti vähäliikenteisellä tieverkolla. Tieverkon huono kunto vaikuttaa teollisuuden raaka-aineiden saantiin ja maaseudun elinvoimaan. Erityisesti metsä- ja elintarviketeollisuus nojaavat maaseudulta saataviin raaka-aineisiin ja hyödykkeisiin.

Muita huomioita

Selonteon suosituksissa huomioidaan Maaseutupoliittisen neuvoston (Mane) roolin selkiyttäminen. STTK pitää tätä esitystä perusteltuna.

Lisäksi suosituksissa esitetään tarvearviointia parlamentaarisen työn käynnistämisestä valtakunnallisen alueiden eriytymisen ratkaisu- ja sopeutumiskeinojen löytämiselle. STTK pitää ajatusta tervetulleena ja parlamentaarisen näkemyksen muodostamista välttämättömänä seuraavana askeleena alueiden ja huoltovarmuuden kehittämiseksi.

Lisäksi STTK huomauttaa, että tarve kansalliseen EU-rahoituksen koordinaatioon tulee tulevaisuudessa korostumaan. Aluepolitiikan ja maaseutupolitiikan valmistelun uudistaminen on parhaillaan käynnissä mm. kansallisten kuorien osalta.

Sttk@sttk.fi

www.sttk.fi

Mikonkatu 8 A, 6. krs

00100 Helsinki